

63. Reddit hominem bonum aut malum.

S. Amb. de Inf. Int. P. 17. c. 3.

Cum Dens creavit omnia, omnia laudavit præter hominem: Quare respondet S. Ambrosius: quia in interiori, hoc est per suam libertatem antea probandum erat.

B. Ser. 2. n. 10. C. Gen. 1. v. 29. & 31. Anima sicut scutum levigatum est, in quo insculpenda sunt patata facinora.

B. Ser. 2. n. 11. Seraphim stabant ante thronum habentes quatuor alas, quarum duas volabant. Quomodo autem stabant, si volabant: sicut flamma in lampade stat & tamen sursum tendit &c. Ita homo habet quidem alas, quibus a Deo avolare potest, si tamen flans perseverat, hoc illi imputatur ad meritum. Audi Bernardum: Solum homini inter animalia datum est posse peccare, datum autem non ut proinde peccaret, sed ut inde gloriosior appareret, si non peccaret, cum peccare posset. B. Ser. 20. n. 14.

S. Hier. de Rom. B. c. 10. Cant.

Philosophus ait: Quæ in nostra sunt potestate, ea agere & non agere possumus. Et circa hæc versatur lex, laus, vituperium, poena & præmium; ad ea enim, quæ non sunt in nostra potestate, nemo horatur, præcipit, punit: nemo de illis consultat, deliberat, eligit, sicut non eligimus famere, frigere, sed ea paritur.

C. in Can. in Epist. S. Pauli Canon. 15. Deus potuisset Divina virtute convertere Mundum, quia habet remedia infinita commovendi violenter & frangendi hominum corda. Sic Christus Dominus in vita & passione sua potuisset lignis evidenter demonstrare suam Divinitatem! Potuisset in horro Gethsemani, ubi a lictoribus captivus ligabatur, abrumperne funes & catenas, atque, prout ad Petrum dixit, e caelo evocare legiones Angelorum ad sui defensionem! Potuisset in flagellatione induere gloriam Montis Tabornæ! Potuisset iniquos iudices tertere eo vultu, quo in die iudicii terretur peccatores damnatos! Potuisset perveraciam filii frangere terribilibus prodigiis, quam olim Moyses terruit Pharaonem! Potuisset facere, ut manus, & brachia percutientium obrutescerent, & illi tanquam saxa & trunci inutiles hæterent. Potuisset in cruce commutare solari splendore, & elementa omnia commovere, ignem, ut fulminibus excinderet crucifixiones, aërem ut procellis turbidibus illos collideret, terram, ut apertis faucibus illos devora-

ret, aquam, ut effluis imbribus illos suffocaret. Sed hæc omnia noluit, ut libertatem impiis relinquere. Invitavit signis, ut agnoscerent suam Divinitatem, suavit, ut crederent, non cogit. Similiter hodieum hæreticus suggerit motiva ad credendum, non cogit. Vident illi infelicitatem Judæorum; quod non obstantibus tot lignis Messiam recipere noluerint, quod si funesto eorum exemplo sapere, veramque fidem amplecti nolint, relinquunt illos suæ obstinatie! Quare non vi compellit? Quia grata illi non est conversio, nisi sit libera!

CORPUS HOMINIS.

64. Est mirandum opus Omnipotentia Divinae.

S. Amb. L. 6. c. 26. Sanctus Ambrosius de mirabili corporis structura ita disserit: *Humani corporis fabricam inslar esse mundi: squidam, ut celum eminet aeri, terris maria, quæ vult quaedam membra sunt mundi, ita etiam caput supra reliquos artus cervinus emineret: in arce autem hac regalem quandam habitare sapientiam. Rursus quod sol & luna sunt in caelo, hoc sunt oculi in homine: sol & luna duo mundi lumina, oculi autem quædam in carne sidera surgunt desuper, & inferiora claro illustrant lumine. . . . quam speciosa carniæ? Quid sine capite est homo, cum totus in capite sit? Hinc frons libera, qua mentis habitum specie sui prædat: Imago quædam animi loquitur in vultu: Gemine series superiorum oculi munimenta præterunt, prætexunt gratiam. C. Gen. 2. fol. 64. col. 2. Vide supra titulum Homo, ubi describitur esse microcosmus.*

Mirabilis est dimensio corporis humani: Homo enim alius est quatuor cubitos, cubitum computando ad sesquipedes, & pedem ad quatuor transversas manus. Pariter ab extremitate digiti ad alteram digiti extremitatem in expanso homine est quatuor cubitorum mensura. Longitudo faciei est hominis totius decima pars, oculi longitudo & latitudo quadragesima quinta pars. Longitudo nasæ trigesima pars. Linea a maxilla ad verticem octava pars, collum decima quinta pars, latitudo pectoris sexta pars. Umbilicus est medium hominis &c. D. 3. 24.

Corpus hominis habet musculos fere quadringentos, ossa ducenta viginti quatuor, tanto artificio compacta, ut singula

S. Amb. L. 6. c. 26.

ossa quadraginta usus habeant. VV. art. disc. font. 74. ex. 5.

65. Debet subesse Domino anime.

Per tria morietur terra, &c. quantum non potest sustinere, ait Salomon, Tria illa sunt servus regnans, stultus satur, & uxor multiloqua. Quartum autem est ancilla cum fuerit heres Domine suæ, id est corpus, cum regnat super animam &c. B. Ser. 2. n. 18. Vide titulum Anima, ubi docetur, quod debeat esse Domina corporis.

Neque morose, ac tædiose debet corpus tullese anime, sed cum alacritate: In omnibus operibus suis esorvolor, monet Ecclesiasticus, id est, diligens, strenuus, excitatus, ac solers: nulla aecidia, nullus torpor irrepit in iis, qui præcipit anima: de Christo Domino dicitur in Cantica: Ecce, iste ventis alens in montibus, transiens colles, similis est caprea, binuloque ceruorum. De Beatissima V. Maria testatur sacrum eloquium, quod accepit per Angelum nuncio de incarnatione Dominica, abijt in montana cum festinatione. Sic omnes Sancti erant alacres ad omne bonum, præsertim in executione suæ Vocationis &c. in Eccl. c. 31. v. 27.

Can. 2.

Sancti ad horrorem usque affligerunt corpus jejuniis, vigiliis, ciliciis, aliisque austeritatibus, ut illud domino anime perfecte subicerent. C. in Ad. Ap. c. 1. verf. 3. Sanctorum corpora post mortem mirabiliter ab Angelis, ab elementis, a brutis fuerunt honorata, aut ab omni corruptione præservata. Verum hæc gloriam non promerere, nisi per omnimodam subjectionem erga animam in negotio salutis. C. in Isa. 11. v. 10. Item Ezech. 37. v. 28.

66. Rebellat contra animam per passiones.

Pugnã continuã corporis per rebellantes passiones deploravit David, exclamans: *Miserere mei Deus, quoniam conculeavit me homo*, id est, Vetus homo cum concupiscentiis suis: *Multi bellantes adversum me*, id est, carnales affectus, quos tanquam satellites concupiscentia contra me educit. Hostes nostri domestici sunt, non alienus quærendus est, ait S. Laurentius Justinianus. S. punct. 108.

Dan. 7.

Urbard. de S. P. 11. l. 3. de Urani. c. 1. v. 199.

Ecce! quatuor venti pugnant in mari magno, & quatuor bestie grandes ascendunt de mari. Ubi Richardus: Quid per ventos nisi cor instabile? quid per ventos nisi rebelles passiones: quid per bestias, D. Claus Spicci. univers. Pars 1.

nisi bestiales motus designantur: Quatuor venti sunt quatuor præcipue passiones, quæ dum agitantur in mari cordis, nunc bestiam unam, nunc alteram excitant, nunc lecanam insolentem, nunc ursum luxuriam, nunc pardum hypocrisis &c. S. punct. 110.

Exclamat Apostolus: *Inselix ego homo, qui me liberavit ab corpore mortis hujus?* Quare liberari cupit? Propter molestiam & importunitatem pugne; concupiscentia enim carnis tanquam hostis domesticus semper nos affligit, & oppugnat. S. punct. 112.

Sed cur Dominus Deus continuam hæc ad molestiam pugnam admittit? Nempe ad humilitatem nostram: *Ne forte multiplicetur bestie agri contra te.* Ait Sanctus Bernardus: O quot bestia superbia, inanis gloriæ, jactantia insurgent, si nihil adversi in se homo pateretur. S. punct. 109.

Rom. 7.

Deut. 7.

1. Reg. 15.

67. Debet subjugari cum passionibus suis.

Maledictus, qui prohibet gladium suum, i. sanguine: hoc est, qui rebelliones corporis dominari permittit. *Maledictus, qui facit opus Dei negligenter:* ubi sfidus Clarius: Opus Dei erat eliminare & devastare Moabitas, & qui hoc negotium negligenter agebant, maledicebantur: *Peperit Saul Amalec & Agag,* idem reprobus est. S. punct. 108.

David cum sciret aquam de cisterna in Bethlehem, cupiditatem habuit quidem, quæ rationem prævenit, sed restitit, dum eam Domino libavit. Ubi S. Ambrosius ait, Davidem in effusione aque fuisse fortiores, quam tres heroes, qui per medios hostium cuneos eam attulerant; quia facilis est aliis, quam sibi ipsi vim inferre. S. punct. 109.

Nec obicitur homo difficultatem aut impossibilitatem; quia plus virium habet mens ad tenenda membra carnis, quam concupiscentia ad movenda. S. punct. 109.

Abneget semetipsum: Hæc abnegatio nihil est aliud, ait S. Basilus, quam summa rerum omnium vitæ suspectioris oblitio, atque a sui ipsius voluntatibus recessio. Passiones, si non fræmentur, tyrannice nobis dominantur. Contra hæc tyrannidem congeritur Ecclesiasticus, & Deum rogat pro ejus resignatione: *Beatus, qui non servit indignis se.* Servire se sper est durum, sed indignis servire durissimum: tales indigni, seu tyranni Domini sunt.

Q

funt rebelles passionones corporis. S. punct. 108. Vide infra: *Quinque sensus hominis.*

68. Cur concupiscentia obnoxia sit?

Primo, ait Theodoretus, quia id conueniens est, ad pugnam spiritualis exercitum: Populo Israel tota terra Chanaan promissa est, & tamen rebelles populi durabant usque ad tempora Davidis. Qua de causa? Respondet S. Augustinus: *Pari illa, quo nondum fuerat in possessionem data, iam fuerat data in quamdam exercitacionis utilitatem.* Ita Deus concupiscentiam carnis non extinxit, ut homo haberet hostem, contra quem cum Dei gratia pugnaret, & non otio torperet. B. Ser. 33. n. 11. & seq. Item Ser. 54. n. 16. 17.

Secundo, ut homo Christianus etiam in licitis disceret mortificationem. Rex David, quia a concupiscentia fuit deceptus in illicitis, ideo etiam in licitis fuit cautus & circumspexus; hinc fitiens effudit aquam, quia etiam titulus necessitatis ei fuit suspectus. S. punct. 112. Sara (id est Virtus) eiecit e domo Ismaelem, quia ludebat cum Isaac; quo causa huius auerteritatis? ludere enim est conueniens huic grati. S. Paulus Apostolus hunc ludum vocat *persecutionem*; si ergo Ismael (id est caro) cum Isaac (id est cum spiritu) ludere presumat, eiecit, id est, resistit, ne sub specie Iudi persecutionem patiaris. S. punct. 112.

Tertio, ut homo semper sit paratus ad bellum pro conservanda & defendenda anima: *Ponat Vir gladium suum super femur suum.* Ita precepit Moyses Levitis: ubi Ambrosius: Ille est verus Levita, qui carnem, ac passionum corpus cum vitis suis interimit. S. punct. 112.

Quarto, ut homo magnam habeat confidentiam in Deum, & Christum Crucifixum: Invisceratam spiritus & carnis pugnam valde molestam esse expertus est S. Paulus; ideo ad retundenda prava desideria invocavit Dei auxilium. S. punct. 112. Cum Israelite in deserto a serpentum moribus vulnerarentur, Moyses erexit serpentem anem, cuius aspectu fuerant sanati. Quasi, si Deus voluit sanari vulneratos, & preservari non vulneratos, cur non extinxit venenosos serpentes? Ideo, ut totus populus semper haberet confidentiam in aspectu serpentis anei. Serpens hic aneus fuit typhus Christi crucifixi: adeoque concupiscentia non fuit extincta, ut semper oculos, animamque

S. Aug. l. 11. in 169.

Exo. 1. 30. S. Amb. Ep. ad Romul.

confidenter elevare disceremus ad Crucifixum. B. Ser. 33. n. 12.

Cor hominis.

69. Est oblatio, quam Deus pro omnibus rebus desiderat.

Holocaustum Abelis placuit, non placuit Caini: Quare? Ruperus ait: *Cain seipsum retinuit repositum habens cor cupiditate terrena: Abel vero cor suum, deinde rem suam obtulit.* B. Ser. 84. n. 8. C. Gen. c. 4. v. 4.

David inclinavit cor suum ad faciendam oblationem Deo. B. Ser. 85. n. 7. Deus primogenita petiit ab Hebraeis: primogenitum censeripotest cor; qui in homine primo pre aliis membris formatur. Sic Aeschines Magistro suo Socrati cor suum, id est, seipsum donavit: cui Socrates: studebo, ut meliorem te reddam quam accepi. C. Exod. 13. v. 2. 4. 33.

Gentiles absurda sacrificia idolis suis offerebant: Jovi arietem, tauro Neptuneum, capram Apollini, hircum Baccho, alinum Priapo, gallinam Esculapio, cervam Dianae, columbam Veneri! Apage cum his mugis! cor petit Deus, & quidem totum cor! Non sicut Cain, Nadab & Abiu, Ananias & Saphira, dimidiatum cor obtulerunt! Non conveniunt Dagon & Aera, Christus & Belial, nec in una cordis sede morantur! *Fecisti nos Domine ad te, & in inquitum est cor nostrum, donec requiescat in te!* Ginther Cor JESU conf. 45. n. 5.

Cor quia principia pars hominis, ideo Deo digna est: nam 1. Cor vocatur Mens & intellectus, ab illo enim sicut spiritus vitalis corporis; ita & anime procedunt, omniumque potentiarum. 2. Cor sapientia est ipsa anima. 3. Cor significat affectionem, benevolentiam, amorem, ut omnia radia & molestias, que in docendo rudes occurrunt, generose superet. &c. C. Prov. 16. v. 23.

Cor pro principali membro hominis reputatur, ideo in corpore politico comparatur Sacerdotibus, caput Principibus, pedes subditis. Deo autem competit oblatio partis principalissime. C. in Ita. 1. v. 6. Quid Deo magis acceptum, gratumque quam voluntas? Cor autem habetur pro voluntate: 1. quia sicut cor est principium vite naturalis, ita voluntas principium est vite pie. 2. Sicut cor est officina spiritalium,

Exod. 13.

S. Aug. conf. 1. 1. 1.

ritum, & causa omnis motus & actionis; ita voluntas est officina virtutis & vitii, meriti & demeriti. 3. Quale est cor, talis est spiritus & habitus corporis: ita qualis est voluntas, talis est & homo. &c. C. in Ezech. 36. v. 26.

Cor mundum est hostia Deo debita 1. quia Deus est purissimus Spiritus. 2. Quia per efferantiam est ipsa sanctitas: decet ergo cum victima sancta. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* C. in Jac. ep. 1. v. 27.

70. Est insatiabile in suis desideriis.

Quantum olim fuit, quantum sit cor hominis? & responsum fuit esse parvum & magnum; parvum, quia in nota illa fabula Promethei milvus quotidie devoravit cor illius semper renascens: magnum autem; quia saturari non potest toto mundo; Cardinalis Hugo ait: *Cor parvum est, sed magna cupit: Vix ad unum milvi refectum sufficere possit, & totum mundus ei non sufficit.*

Regis Afferri Aulicus Aman habuit omnia, fuit secundus a Rege, abundavit divitiis, autoritate & deliciis, & tamen infelicem se reputabat, quia non satis honorabatur a Mardochoo, ideo etiam excidium meditabatur Judaeorum.

Dives Epulo assuebat divitiis, ita ut iis aservandis haud satis loci seu spatii haberet, & tamen ingemiscendo concludit: Dilatabo horrea mea.

De Alexandro Magno dicitur, quod post subjugatum orbem terrarum dolerit, non supersesse alium orbem, quem sibi subiret. Unde tanta insatiabilis? Nempe quia cor humanum capax est infiniti boni, id est, Dei ad quem creatum est, unde bono mere finito satiari non potest.

71. Custodiendum ab omni immunditie.

Pro corde mundo continuo exorandus *Deum* est Deus, qui dicit: *Auferam cor lapideum & dabo eis cor carnosum!* Id autem fit 1. quia Deus auferit duritiam, id est obfirmationem, & perniciam ab anima. 2. Mollitiam indicat animae, ostendendo rationi, planum esse virtutis iter, ita, ut quicquid arduum est, facile superet per open Dei, considerando aeternitatem premium, & poenarum. 3. Quia Deus, qui continet omnes voluntates hominum, illi fovet illabitur, fleatque ut libere conueniat, sequat ad matrem Dei sub-

Math. 5.

Ezech. 11.

ciat. C. Ezech. 11. v. 19. Sicut ergo obfirmacionem, aliaque qualitates, que ad virtutum inclinam, e corde auferit; ita habitus & qualitates, que ad virtutem disponunt, cordi infundit, cui atque homo cooperari debet. C. Ezech. 36. vers. 26.

Remedia autem conservandi munditiam cordis sunt 1. Timor Domini: *Conspice timore tuo carnes meas, a iudicis tuis timui.* 2. Mortificatio appetitus & sensuum; immundicia enim & macula non est in opibus, deliciis & honoribus, sed in appetitu, qui nimis ea amat, & ambit, spreto saepe Deo. 3. Constans recollectio & fortitudo ad resistendum solliciti, & mundi invitamentis. 4. Fuga saeculi, & desiderium caeli; hinc cor habemus pyramidale, cuius orificium spectat caelum, contra terram, ut per hoc significet Deus, nos amore, & affectu tantum in puncto debere terram, & terrena tangere: id faciunt Religiosi, qui totum affectum, & conversationem a mundo abstrahunt, ut omnem spem, & amorem in Deo collocent, dicantque: *Mihi autem adhaerere Deo bonum est.* Vis ergo immaculatus esse hoc saeculo? esto peregrinus in mundo, & civis, ac domesticus in caelo. C. in Ep. S. Jac. c. 1. v. 27. ad finem.

Omni custodia serva cor tuum, & qui dem sortus ac diligentius quam domum, agros, thesauros, uxorem & filios; haec enim exteriori tantum egent custodia, ad cor tam interiori, quam exteriori indiget. Sicut milites omni custodia, qualibet diei & noctis hora custodiunt urbem & castra: sic Christianus qualibet hora, & momento custodiat cor suum: *A custodia marina usque ad noctem.* S. Bernardus ait, ex omni parte ab ante & retro, a dextris & sinistris, a sursum & deorsum custodi cor tuum; quia ubique sunt insidiae & pericula. Contra triplicem cogitationem, ait idem S. Bernardus, obmuniendum est cor. 1. Contra otiosam seu vanam. 2. Contra carnalem de cibo & potu. 3. Contra obscenam. &c. C. in Prov. 4. v. 23.

72. Exorandum est virtutibus.

Primum & praecipuum virtutis fundamentum est horror peccati, quo Divinum Cor gravissime laeditur, & facit ut Serviat hie S. Bernardini narratio: Pater quidam, Cimmericus nomine, Parisiense Regulus, tres habuit filios, de quibus dubitavit, an omnes ex legitimo con-

Psalm. 119.

Prov. 4.

Psalm. 129.

S. Bern. serm. 46. inter par. 100.

S. Bernard. serm. 11. inter par. 40.

bio sint geniti. In testamento igitur precepit, ut post mortem corpus suum palo alligeretur, & qui ex filius cor patris proxime fugata tetigerit, ille pro herede habeatur. Duo filii jam emiserant sagittam, cum ecce! tertius expallere, tremere, & sagittam indignabundus abicere cepit, inquit: Abit a me crudele facinus, malo hereditatem perdere, quam in cor amantissimi parentis impie scivere. Hic dein a iudicibus pro genuino filio habitus, & pro herede declaratus fuit. Sic sic, Christianus averfari debet peccatum, tanquam sagittam sacrilegam, qua vulneratur cor JESU, & sic gratum erit Deo cor illius. Ginter, Cor JESU conf. 44. num. 6.

*Paulus
Mar. T. 1.
ann. Jacr.
n. 6.*

Alerum est sincerus & ardens amor Crucifixi. Anno 1636. Romæ piensilimus Sacerdos vivere deliit, cujus cadaver cum iusto amonitu ab anatomicis aperiretur, nullum reperit est cor. Obfupescitibus omnibus ecce! inventum est cor ad pedes Crucifixi appensum instar rose rubrum, Quo prodigio declarare visus est Deus ingentem amorem Dei famuli erga Crucifixum, a quo nec post mortem zvellii potuit. Ginter, Cor JESU conf. 28. num. 8.

Tertium est compassiva meditatio amarissime Passionis Dominice. Cor B. Claræ Virginis, non cruceum tantum & spiritum coronam in se gestavit, sed totam amarissimam Passionis supellestem, qua post mortem in ejus corde inventa est. Ginter, Cor JESU conf. 36. num. 2. & Conf. 5. n. 3.

In corde S. Ignatii Episcopi & Martyris inscriptum fuit sanctissimum Nomen JESU: etiam a leonibus fuerit diabinatus, tamen cor ejus omnino intactum permansit. Ibid. conf. 2. n. 7.

Cor V. Catharine Raconizæ, ad humiles jus preces, a Christo Domino quinque hratum, & purius illi restitutum fuit. Ginter, Cor JESU conf. 3. n. 2.

Sanitas corporis.

73. Est ingens bonum, & homini indebitum.

Uir vicinus tuus æger, claudus, cæcus est? nonne & tu reus es peccati originalis & multorum actualium? David tremuit, & infortunatus est, ut calefieri non amplius poterit: Quare? vidit Angelum, qui 70000 viros interfecit, & quidem sua culpa. Cogitabat apud se: hi

miseri jacent, & ego vel maxime reus sum, quid mihi evenit? B. Ser. 21. n. 18.

Non est census supra censum salutis corporis: Quantum enim bonum fit sanitas, defumi potest ex miseria morbidorum &c. D. 9. 80.

Ufitatum est ab ipsa origine Ecclesie, quod homines claudi, cæci, alique miseri ante portas templorum recumbant, elemosynam pro sua paupertate rogantes, sic scimus, cum Petrus & Joannes ascendebant ad horam orationis nonam, sub porticu templi jacuisse paraliticum, quem S. Petrus sanavit. Sed unde, & qua de causa hic mos? Nemp, ut introeuntes & exeuntes templum sua valetudinis felicitatem meriantur ex infelicitate, & ægritudine miserorum, Deoque grates referant, quod ab ejusmodi infortunis fuerint præservati. Ibid.

Valetudo est basis & fundamentum ceterorum bonorum, ipsam enim essentiam hominis proxime tangit. Misera est vita, qua valetudine destituitur, quia non tam vita, quam lenta mors dicenda est: ægroti in vino, in delitiis, in opibus nullam sentiant voluptatem, quia hanc dolor interceptit, & mentem mærore conficit. &c. C. Eccli. 30. v. 15.

74. Licet sollicitè servetur, tamen facile destruitur.

In descriptione earum plagarum, quibus Deus Pharaonem punivit, singulariter addit: *Occidit in grandine vineas eorum, & moros eorum in pruina: Adverte morus alias ex natura sua contra pruinas secura est, ideo tanquam singularis circumstantia addit, etiam moros fuisse destructas: Pari ratione nulla prudentia, & cautela sufficit ad sanitatem conservandam. &c. B. Ser. 15. n. 27. 28.*

Frustra multiplicas medicamina, sanitas non erit tibi. Hi qui tantopere sanitati student, pluribus gravantur morbis &c. S. Punct. 126. fol. 396. & 397.

Certissimum est, quod sydera, & præsertim luna influxibus suis vehementer agant in sublanaria: Juveni cuidam Germano in singulis mensibus superius labium ad varietatem lune intumuit, & resedit. Nonnulli accepti valentis nova semper luna admonentur, aut cum mensibus variat, novum dolorem sentiunt. Quidam ex utero materno signum natalitium fragi accipiunt, quod quotannis tempore, quo fragarubent, itidem rubuit. In epileptice

verebrium crescente luna humectatur & augetur, decrescere minuitur, & siccat. &c. VV. art. disc. font. 4. Ex. 5. Jam, si iste influxus syderum sit sanitatis inimicus, quis resistet? Comparationes omnes, quibus humane vite fragilitas vento, nubi, navigio, cursori, vaporis, fumo, fillæ, aliisque rebus fragilibus comparatur, valetudini corporis applicari possunt. Arundo est, ad omnem ventum mobilis: eademque remedia, qua hodie profunt, cras nocere possunt. C. Jac. 4. v. 15.

75. Magis amatur quam anima.

Quamprimum ægritudo imminere videtur, statim Medicum vocas: dum vero laborat anima, differis remedia. B. Ser. 24. n. 15.

Cum ægrotas, quam acerba pateris a medicis, ipsa medicamenta non sunt medicamenta, sed tormenta, ait S. Augullinus: nec sanguini, nec membris parcis, sustines scissuras & phlebotomias, abstinens omni humano consortio, luce & ære &c. *Si tanto labore agitur, ut aliquando plus vitatur, quanto agendum est, ut semper vitatur. Ait S. Augullinus. B. Ser. 24. n. 19. & 20.*

*S. Aug.
1. 21. 22.
cio. Dei*

*S. Chryf.
hom. 23.
ad luc. int.
Cor.*

Regulus pro sanitate filie, Hamorrhoidia, Naaman quid non faciunt? pro anima autem quid non mittitur? S. Punct. 127. fol. 395. & seq.

Quandocunque de vita & corpore agitur, semper securiora eligis, & meliora: Navigantem trans mare navim meliorem præ cariosa conducis: ægrotus peritiorum medicum vocas præ minus peritorum itinere securiorum viam quaeris præ minus securo: Quare ergo, ait Chrysolomus,

Secura a cura, vitæque eternitate consistit. B. Ser. 3. n. 13.

Isaacoam æger anima, æger & corpore rogat Prophetam pro sanatione manus arefactæ, non pro sanatione animæ. B. Ser. 65. n. 5. Vide Tit. Anima: Minus curatur quam corporalia.

Nutritimentum Corporis.

76. Labore, & Dei benedictione comparatur.

Deus homini tanquam villico claves dedit ad auram, ad scientias &c. sed quatuor claves sibi reservavit, 1. ad mortem, 2. ad vitam, 3. ad plarias, 4. Ad alimenta. B. Ser. 63. n. 2. 3. 4.

D. Claus Spicil. unvers. Paris.

Postquam terrea protulit herbam virentem, tunc primum Deus creavit stellas, ut nempe fertilitas terræ sibi, non influentia adscribi posset. M. conc. 20. aff. 2. n. 8.

Duo fratres in interiora deserta ex eremo profugientes decreverunt nihil manducare, nisi quod Deus specialiter ipsis submisisset. Ita erantibus gentilibus barbari obviantur, & panem famelicibus obtulerunt: unus accepit tanquam a Deo sibi submissum, alter autem volens a Deo solo pasci non accepit, & inedia mortuus est. E. Indiferetio n. 2.

Benedictio Dei laborem hominis certe felicitabit, si dona Dei grato animo accipiantur: Christus multoties gratias egit: Tu pro frugibus toties collectis quid? *Nescio quo congregem fructus meos? Quid ais imprudens? Meos? O ingratus, nonne Dei sunt? Aratores Ægyptii nunquam calum respiciunt: quia humectationem a Nilo expectant. &c. S. Punct. 156. fol. 593.*

Cur tu labori tuo adscribis, quod Divina potius beneficentia adscribere debuisses? S. Punct. 156. fol. 593. Joseph in solium erectus non Pharaoni, non forti, sed Deo gratias egit. S. lb. fol. 594.

77. Sperandum est a Deo cum magna fiducia.

Sicut ablatus est super matre sua, ita &c. lactentes tantam habent fiduciam in matrem, ut suorum corporum curam nullam habeant. S. Punct. 22. fol. 92. 93.

Homo homini exigua charitatis obligatione constringitur, Deus tot ac tantis voluntibus cavet, quod justum non velit derelinquere, & tamen debitor non tenetur? S. lb. fol. 92.

Deus tam liberalis est, ut tantum opus sit indicare indignitatem: *Domine, quem amas infirmatur, dixit Martha. Eccehiam minaces Antiochi literas tantum ostendit. S. Punct. 63. fol. 220.*

Deus dedit famelico Elie panem in deserto, Danieli in specu leonum, populo in sequela Christi. Beatus Hermannus a Beatissima Dei Matre mirabiliter nutritur; illa enim egenti puero lapidem ostendit, sub quo semper secundum indigentiam pecunias inveniebat. D. 7. 67.

Deus dives est in omnes, qui invocant eum. Rom. 10.

Sicut parvuli panem petant a parente; ita Deus rogari vult. S. Punct. 3. fol. 21. Sec.

Salomon omnes thesaurorum cellas excoluit, ut Regina Saba beneficeret: an putas

putas minus liberalem fore Deum? S. punct. 3. fol. 22.

Christus semper plus dedit, quam fuerat rogatus. S. punct. 3. fol. 23.

Turba a Christo passa saturata fuit, etiam modicum panem acceperit. En! quod Deus dat, esse modicum sic, satiat, quia benedictio Dei accedit. M. conc. 24. §. 2. n. 9.

78. Datur vel negatur a Deo secundum merita & dignitatem hominis.

Cain Abelem foras vocavit in campum. Cur non in hortum pomiferam, in agrum virentem? quia non decebat quod ille locus sit fertilis, ubi nulla est caritas, ait Oliva. *seges non tam in agro viret, quam in foro: ibi legitur sed hic excolitur.* B. Sermon. 65. n. 12.

Isaac in agro Gerara centuplum messuit; quia homo virtuosus erat. B. Sermon. 65. n. 13. S. Cyprianus ait: *Cum Dei sint omnia, habenti Deum nihil deerit, si Deo ipse non desit.* D. 7. 67. Cum Beatissima Virgo Beato Hieronimo ostendit lapidem, sub quo semper secundum indigentiam inveniebatur pecunia, etiam alii acceperunt hunc lapidem, sed nihil invenerunt; quia non adeo erant digni. Ibidem in fine.

Quidam Monachus comedentes vidit, quorum aliqui mel, alii panem, alii lutum comedebant. Admirans ab Angelo edoctus est, eos, qui cum timore Domini mensae assiderent, comedere mel, alios qui cum gratitudine, comedere panem, qui vero cum cupiditate, & voracitate, lutum. Sanchez 5. part. c. 7. fol. 536.

Talis est Deus erga nos, quales nos sumus erga Deum, liberalis erga liberales, parcus erga parcos; *Ingratitudo*, ait S. Bernardus, *exsecrat fontem pietatis.* E contra gratitudo eundem fontem prolificat, & augeat. S. punct. 156. fol. 505.

Unde tua infortunia, unde paupertas? Cur omnis fortuna tibi retro fuit? Quia erga Deum ingratus fuisti, & fontem Misericordiae peccatis obstruxisti. S. lb. fol. 505. Vide Tit. *Providentia Dei*; Mirabilis circa nutritionem & media naturalia &c.

79. Non immoderate querendum est.

Querite primo regnum Dei &c. M. conc. 24. all. 3. n. 6.

Si pilator hamum violenter rapiat, nihil capit: si venator impetuose seque-

tur feram, nihil acquirit: sed sedate, & sine immoderata cura agendum est. M. conc. 24. all. 2. n. 7.

Turba a Christo passa saturata fuit, quia modicum sumpsit: quod Deus dat, etiam modicum sic, satiat. M. conc. 24. all. 2. n. 9.

Sunt, qui negligenter vivunt, & de labore non minus, quam de pane quotidianum parum solliciti sunt, putantes, se a Deo solo debere nutrir: Eremita, nomine Joannes Brevis, putavit se per mortificationem, seu jejunium eo devenisse, ut nullo amplius cibo indigeret; recessit ergo in interiorem cremum, sed brevi desit esse Angelus; fame enim compulsus ad senem rediit, & lamentabiliter cibum petiit. Hi omnium curam in Deum rejiciunt: E diverso alitudo nocturne fatigantur & sudant, atque tempus omnem etiam cum praedictio rei Divinae laboribus impendunt, putantes omnem suam fortunam & sua industria dependere: utriusque errant: alimenta corporis moderate querenda sunt, simul cum labore, & simul cum benedictione Divina. &c.

Natura est paucis contenta: id expertus est Episcopus Tornacensis ab hareticis in carcerem datus: salsus esse, femurquam fuisse vegetiorem, quam in ea videtur exiguitate. C. Philip. 4. v. 15. Item 1. Tim. 6. v. 6. Et 2. Cor. 9. v. 8.

Labor hominis,

80. Est homini proprius.

Cum homo nascitur, in hunc mundum quasi officinam laboris intrat: sicut volucris volatus, ita homini labor convenit, ideo homo otiosus non homo, sed monstrum est hominis. Deus Adamo & Eva perizonata fecit, ubi Tertullianus: Homo pellitur orbi quasi metallo datur. &c. B. Sermon. 6. n. 9.

Vade piger ad formicam. Quid facturus? intueri quomodo congregat in messe, ut comedat in hyeme. Ubi Sanctus Basilus subinfert: O homo, non hoc tempore praesenti fruges tibi recondes? requiemque ad futurum, formica exemplo parabis? B. Sermon. 7. n. 4. Formica laboriosum est animalculum, & in Scripseris formicae laudantur, quia festam diem, id est nonam cuspis mensis polant, & Republicam politicam formant, Astrologiam, Architectonicam & Oeconomiam callent, & alia faciunt. VV. art. disc. font. 49. ex. 4.

Qui-

Quidam veniens ad Abbatem Silvianum, suavitilli ut fratres non sineret operari, Maria enim optimam partem elegit orando ad pedes Domini. Abbas assignavit illi cellam & non vocavit illum ad comedendum. Esuriens ergo frater ipsum venit querens, an fratres non comedent? respondit Abbas: jam comedunt. Quare ergo me non vocarunt? Quia tu homo spiritualis es, non indigens cibo, non autem carnales sumus. Agnovit ille errorem, & deprecatus est. E. *Laborare* n. 4. S. Franciscus fratrem, qui non laboravit, & tamen bene comedere volebat, tanquam inutilem & indignum ordine dimisit. E. *Laborare* n. 9.

Vade piger ad formicam, & considera vias ejus, & discite sapientiam. Formica colligit in aestate, quod hyeme comedit, reponit granula frumenti in cellas suas, meliora seligit, corrupta rejicit, juvat alias in ferendo onere &c. propterea exemplum est laboris & industriae, homini imitandum. C. Prov. 6. vers. 8.

81. Est meritorium, si fiat cum fine debito.

Hec inter brutum & hominem differentia est, quod illud ex solo natura impetu agit; ita si unica ovis in puteum insiliat, caeco ductu sequuntur reliquae, homo autem agit, & agere debet cum fine. Ideo Abbas Moyses suos monachos in omnibus factis, & actis commouit, *Quae est destinatio vestra, quis finis?* &c. B. Sermon. 3. n. 2. 3.

Sed pro dolor! homines fere eodem caeco impetu laborant, quo bruta; ideo ingemiscit Seneca: *Magna vite pars laboratur male agentibus, maxima nihil agentibus, tota aliud agentibus.*

Finis autem, qui cuivis labori praestigi debet, est Dei beneplacitum & gloria! huc literati sua studia, huc opifices sua commercia, huc famuli sua servitia, huc rustici suos conatus convertant, & certi sint, Domino Deo hos labores sibi oblatos tam esse acceptos, quam orationes, & meditationes continuas. S. Richardi manus, qua libros ad Dei gloriam conscripsit, post mortem mansit incorrupta: sic Deus remuneratur omnes alios labores intentione supernaturali sibi praestitos. E. *Laborare* n. 8.

Sicut ergo reatus peccatorum expungi potest per alia bona opera, preces, jejunia, elemosynas & alia; ita & per labores ex sine meritorio susceperit. S. Bernardus Fratris convento, qui in agro mel-

suit, & manipulos collegit, sincere promisit, quod in altera vita purgatorium non sit habiturus. E. *Laborare* n. 10.

Bos mutatus est in Cherub, ita labor, cuius symbolum bos est, mutat hominem in Angelum. C. Ezech. c. 10. vers. 14.

82. Ad nutrimentum hominis necessarius.

Joannes cognomento brevis putavit se mortificationem eo deduxisse, ut postea sine nutrimento vel Angelus vivere. Abiit ergo contra consilium senis in interiore cremum, sed post octo dies rediens, pulsavit ostium senis. Quis adest? Ego sum Joannes! Non credo reposuisse senex; Joannes factus est Angelus, & per totam noctem usque mane non aperuit, illum deinde vero monuit, ut si vellet vivere sicut homo, deberet laborare sicut homo. E. *Laborare* n. 3.

Isaac, licet a Deo benedictionem & divitias promissas haberet, tamen in Geraris sevit, & coluit agros; quia homo & suam operam conferre debet. C. Gen. 26. v. 12.

Jacob in patriam rediens vidit duas Angelorum turbas sibi in auxilium venientes contra fratrem Esau, & tamen illum numeribus placare studuit, & comitatum suum in duo agmina divisit. Sic ergo sperandum est in Deo, ut tamen humana remedia omnia simul adhibeamus. C. Gen. 32. v. 7. Vide supra Tit. *Nutritum hominis*: Labore & benedictione Dei comparatur.

Democritus rogatus, quomodo laboriosi differant a desidiosis, respondit, differunt sicut pili ad impii, spe nimium bona; sperant enim, qui corpus laboribus exercent pingua laborum praemia, desiderat autem semper praesentem inveniunt paupertatem.

Rusticus mortuos vocat filios, eisque ait: Vobis in vita me thesaurum paravi, emque in vinea nostra recondidi. Filii post mortem patris, putantes thesaurum inventuros, totam vineam fodientes evertunt: thesaurum non invenerunt, sed terram fodiendo fructiferam reddiderunt, ita ut vites uberimum fructum tulirint. C. Ezech. 10. vers. 14.

Vestes corporis.

83. Non debent esse ad pompam, sed ad necessitatem.

Vestes protoparentum erant ex pellibus animalium, ut mancipia denota-

tarent, tanquam ad latonias damnata. Homo pellibus ubi quasi metallo datur, ait Tertul. Terullianus. B. Scem. 6. n. 5.

Vestes Israelitarum per 49. annos itinerantium una cum illis excreverunt, nunquam rumpuntur, aut atteruntur. Sanctus Apollonius in deserto Thebaidis vivit 40. annis, & illius vestes nunquam veterascent. Idem enarrat Sanctus Ephrem de Abrahamo Eremita. Sancta Maria Aegyptiaca 47. vivit in eremo, primis septendecim tantum duobus panibus victitans, reliquis triginta sine cibo vitam egit, & vestibus consumpsis nuda, frigore & aestu tosta est, ita ut videretur Ethiopissa &c. C. Dent. c. 8. v. 4. Quae, an unquam expertum habetur, vestes mundanas, aureas, argentaeas, ferreas, aequae a Deo fuisse conservatas.

Ab omnibus SS. Patribus vestes pomposa & luxuriose damnantur: S. Cyprianus ait: Virgines sericam, & purpuram induere Christianum induere non possunt. S. Basilii: Sicut procella naves dispergunt; ita pravi mulierum (in vestibus) affectus, debiles animas corrumpunt. S. Nazianzenus: Nobilibus feminis non aurum, nec pigmenta ornamentum afferunt, sed motum probitatis. S. Hieronymus de vestitu inverecundo ait: Candidos nudae humeros, & quasi videri noluerit, celare festinat, quod volens detexerat. S. Augustinus: Hominis ornamenta, quanto magis appetuntur, tanto sunt hominis interiora maiora detrimenta. S. Petrus Eremita: Si pictor egregius pinxisset imaginem, & alias si alios colores induceret, pictor sane excaecasset: ita & Deus naturae nostrae opifex irascitur, cum eius sapientiam inficitur accusatis. C. in Isa. 3. v. 26.

Deus in paradiso parentes vestivit ex pellibus 1. ut haec vestes Adamo, & Eva tam aetate quam hyeme sola inversione fervirent. 2. ut nuditatem contegerent, & aeris iniurias arcerent. 3. Ut singularitatis & continentiae signum sine, ideo non panno, aut serico, sed pellibus eos vestivit. 4. Ait S. Augustinus, ut sine continentium monitum mortis, ideo erant ex pellibus animalium mortuorum. &c. C. Gen. fol. 38. col. 2. D. 12. 66.

Sanctus Asterius culpavit vestes sui temporis, quibus multi ad emulationem picture vasa animalia, volucres, aut Veteris vel Novi Testamenti historias intentas gerbant, admonens, ut potius cultui animae, quam corporis per virtutum exercitia vacarent. D. 1. 67.

S. Aug. lib. 2. de Gen. cont. N. 1. 1.

Imperator Augustus Velle non tenere aliquid quam domestica usus est, ab uxore & sorore, nephibusque confecta. Imperator Carus croco quidem utebatur, sed sine auro, eoque ornato in viridi humo iacens, atque fumigatam carnem porcinam comedens legatos Parthorum excepit. Imperator Julianus dicere solebat, turpe esse sapienti, cum animum habeat, captare laudes ex corpore. Soc. D. 2. 33.

Imperator Tiberius prohibuit vestes fericas, imo nec ipse talibus usus est. Effetque laudabile, ut hac in re hominum superbia limes poneretur; sunt enim vestes pure ad necessitatem, & decemtam. Praefertim mulierum ambitio hac in re frandana est. &c. D. 9. 37.

Qualitates corporis humani.

84. Admiranda fortitudo.

Vilhelmus Comes Batavus mulierem giganteam secum in Galliam duxit, quae ex utraque manu dolium vini quatuor centenarium, velut duas ampullas gerere poterat. F. 3. l. 6. fol. 196. VV. font. 45. ex. 1.

Carolus Magnus Imperator tanta erat fortitudinis, ut virum una manu de terra levare usque ad humeros posset. Vir quidam Helvetus sub eodem Carolo Magno contra Venetos, & Avares pugnans tanti roboris erat, ut octonos saepe armatos hasta sua avicularum instar confixos supra humerum portaret. Scanderbegus ille, seu Princeps Georgius Castriotus uno ictu cataphractum findere poterat, Mahometi Turcarum Imperatori ensim illius videre cupienti, manum se retinuisse ajebat. Kormmanns fol. 247.

Milo Crotonensis nudae manus pugno tauros sternebat, & dein una die solus abluiebat, sed cum discipulum quertum manibus findere veller, arbor in se rediens ita manus Miloni constrinxit, ut ibi deventus seris in pradam cesserit. Kormm. 251.

Claudius II. Caesar digitis ita validus fuit, ut ictibus digitorum singulari, singulosque dentes excussisset. Kormm. fol. 254.

Apud Indos tanta proceritas fuit homines, ut maximis elephantibus tanquam equis uterentur. Patagones in America sunt admodum proceri, qui una bucca duas carnis libras sumunt, & tantum aequo haustu bibunt, quantum duodecim hominibus sufficere posset. VV. art. disc. font. 45. ex. 1.

Sueton. 4. 73.

Majest. in dec. 1. 15. de Civ. Dei. 1. 9.

Mila l. 2. 4.

In Sicilia inventi sunt dentes, quorum singuli tres libras appendebant. S. Augustinus vidit dentes centuplo majores usitatis. Lodovicus Vives testatur, se vidisse dentem molarem pugno majorem. VV. art. disc. font. 45. ex. 3.

85. Admiranda magnitudo.

In Monasterio VVildaviensi prope Onipontum ostenditur sepulchrum Haymonis Gigantis, quindecim pedes longum. Kormmanns fol. 23.

Sanctus Augustinus affirmat, se vidisse dentem molarem hominis centuplo majorem usitatis. In Sicilia reperitum est corpus Gigantis, cujus singuli dentes trium librarum pondus habere comperit sunt. Kormm. fol. 32. & seq.

Corpus Pallantis anno 1939. reperitum aequabat altitudinem Mecenium Romanorum. Ludovicus Vives narrat se vidisse dentem hominis pugno aequalem, & ad hunc majorem Tiberio Imperatori oblatum fuisse perhibet Majolus. D. 1. 55.

Tempore Theodosii Vir erat in Syria quinque cubitorum & unius spatiam. In quadam Insula inventum est corpus hominis ad decem cubitos longum. Trapani in Sicilia quidam rustici invenerant speluncam, in qua sedebat immanis gigas malo navali altitudine aequalis, in manu clavum tenens: ubi aer in speluncam irrupit, totus in pulverem concidit, & plumbum clavi mille quingenta pondus librabat. In Africa in agro ab arantibus invenitur calvaria humana undecim palmos in circumferentia complectens. D. 3. 92.

Exigua statura.

86. Non obstat excelsio animo.

Thomas de Vio ex Ordine Sancti Dominici vivebat in Conventu Mediolanensi, cum a Ludovico Sforzia Principe ob humilem personam despectus fuerat, a suis contrariis laudatus est dicendo, esse Virum doctissimum, ac sanctissimum: atque ita res se habebat, factus est postmodum Cardinalis sub nomine Cajetani. Principi autem Ludovico repofuit illud: Ipsa fecit nos, & non ipsi nos. Philopemenes celeberrimus bellidus erat exiguae personae: cum Megare expeclabatur, joci causa ille solus sine familia in hospitium anteibat, & ecce, hospitiis parans cum esse ex praecursoribus unum

praecipit illi, ut ligna finderet ad sacrum, paruit ille, & amicus dein admittens dixit: Iuo humilitatem persone. D. 2. 2.

S. Gregorius Taurinensis urbi Cumanae Episcopus praefecit Alexandrum Christianum Philosophum, qui licet ex humilitate minus carbonarii exercebat, & corporis statura vilis erat, tamen excelsio animo, ac virtute pollebat. D. 3. 56.

Cum Regina Amazonum Taletris cerneret Alexandrum Magnam, staturam ejus exiguam rerum sane haud parem esse arbitratur; quippe cum barbari solebant magnitudinem animi ex corporum majestate metiri. &c. D. 3. 22.

Quinque sensus hominis.

87. Sani nostri hostes semper mortificandi.

Josephus quinque Reges Adoniselech Regem Jerusalem, Orhan Regem Hebron, Pharan Regem Jeremoth, Japhia Regem Lachis, Dabir Regem Egion sustendit super quatuor stipites: Quinque hi Reges sunt quinque sensus, qui ante solis ortum, hoc est, ante mortem e cruce abnegationis liberandi non sunt. S. punct. 112. fol. 339.

S. Ambrosius ait: Respexit oculus, & sensum mentis evertit, audivit auris, & intentionem inflexit, inhalavit odor, & cogitationem impedit; os libavit, & crimen reddidit, tactus contigit, & ignem adolevit, invavit mors per fenestras.

Maledictus, qui prohibet gladium suum. S. punct. 112. fol. 339. a sanguine: Hoc est, maledictus, qui hostes suos, sensus carnales cum concupiscentia, & affectibus dominari permittit. Serio & sollicito illis resistentium est: Maledictus, qui facit opus Domini negligenter. Opus Dei erat, ait Ildorus Clarus, eliminare, & devastare Moabitas, & qui hoc negotium negligenter agebant, maledicebantur. Peperit Saul a. 1. 47. 45. maledic, & Agag. Atque ideo reprobarus est. S. punct. 108.

Miserere mei Deus, quoniam concitavit me homo, id est, vetus homo cum passionibus suis, & sensuum illicebis: Mulier bellatant adversum me. En hostes accitini suos affectus tanquam satellites contra nos in praelium ducunt: contra has strenue pugnavit David: Persequar inimicos nostros, & comprehendam illos. Hi hostes nobis domestici sunt, non querendus est alienus. S. punct. 108.

S. Amb. lib. de Pe. a. 1.

1. 47. 45.

Psalm. 55.

88. Sunt porta per quas intrat hostis in animam.

Defixæ sunt in terra porte ejus. Portæ mystice sunt sensus nostri, in terra fixi sunt per desideria terrena. Olim in his regnabat ratio & iudicium, nunc hæc portæ in terram defixæ sunt, scilicet post peccatum Davidis &c. S. puncti. 113. fol. 343.

Isofeth (quod interpretatur Vir confusions) occiditur, dum ostiaria obdormiit, id est, ait S. Gregorius, dum mentis discretio obdormierit. S. puncti. 113. f. 343.

Felix anima, quæ dicere potest: *Quis meum clausum est, & pueri mei mecum sunt.* Per clausum intelligitur custodia sensuum, per pueros cogitationes, & affectiones ad interiora revocatæ. S. puncti. 113. fol. 344.

Sic pie ille, dum Christum ligatum conciliat, promittit se oculos, aures, os &c. deinceps sedulo ligaturum. S. puncti. 7. fol. 593.

Cum minime putaveris, irruunt per portas sensuum pravi affectus & concupiscentiæ: sunt hostes nostri, interni & domesticæ, ait S. Laurentius Justinianus, non extraneus quærendus est, sed bellator nobis causant interni: *Unda bellator hostis de hinc in vobis? nonne ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris?* Claudenda igitur sunt portæ; nihil enim est aliud abnegare seipsum, quam carnalibus desiderijs, quæ adversus animam militant, reluctari. S. puncti. 108.

89. Oppugnari cum suis passionibus possunt, non expugnari.

Jobus quem habitavit in Jerusalem non deleverat filii Benjamin, habitavitque Jobus cum filiis Benjamin in Jerusalem usque in præsentem diem. Ubi Bernardus: Velis nobis intra fines tuos habitare Jobus, subjugari potest, exterminari non potest. Jobus est sensuum cupiditas, & passiones exinde ortæ, unde totæ rebelliones carnis, contra quas semper pugandum est. S. puncti. 108.

Quantumlibet in hæc vita profeceris, erras si vitia putas emortuum se credidit, cadit in peccatum carnis. Alius in agone al feminam ait: Recede mulier, adhuc igniculus vitæ, paleam remove. S. puncti. 108.

Senex ille, qui jam facis emortuum se credidit, cadit in peccatum carnis. Alius in agone al feminam ait: Recede mulier, adhuc igniculus vitæ, paleam remove. S. puncti. 108.

De dicitur: *Hostis de hinc in vobis? nonne ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris?* Claudenda igitur sunt portæ; nihil enim est aliud abnegare seipsum, quam carnalibus desiderijs, quæ adversus animam militant, reluctari. S. puncti. 108.

S. Bernardus: *Velis nobis intra fines tuos habitare Jobus, subjugari potest, exterminari non potest. Jobus est sensuum cupiditas, & passiones exinde ortæ, unde totæ rebelliones carnis, contra quas semper pugandum est. S. puncti. 108.*

Senex ille, qui jam facis emortuum se credidit, cadit in peccatum carnis. Alius in agone al feminam ait: Recede mulier, adhuc igniculus vitæ, paleam remove. S. puncti. 108.

S. Hieronymus refutat quosdam, qui hominem perfectum usque ad peccandi impossibilitatem, & omnem caritatem affectuum venire posse contendebant. Sic Job ait: *Nec sortituro lapidum sortitudo Tob est, mea est, nec caro mea eras.* S. puncti. 109.

Non uno anno, sed pluribus annis gens Chanaan, Amoræa, a filiis Israel deleta est, & tamen semper supermanavit Jebusæus. S. puncti. 109.

Mater cum filiis non imolabat una die, id est, sensuum cupiditas, & delicia cupiditatis non una die extinguuntur. S. puncti. 109.

Sed cur Dominus Deus non extinxit hostiles concupiscentiæ, & sensuum motus? nempe ad utilitatem nostram, ut habeamus occasionem meritorij certaminis, & humiliationis. *Ne forte multiplicentur bestie agri contra te!* O quoc bestie superbia, inanis gloria, & iactantia surgerent! S. Apostolo Paulo datus est stimulus carnis, ne magnitudo revelationum emextolleret. S. puncti. 109. Vide supra, quomodo Corpus rebellet contra animam &c.

Oculi.

90. Sunt pars principalis inter sensus.

Solent oratores cœterum populi intuentes eum sibi conciliare; quia maxima vis dicendi consistit in ardore oculorum. Augustus Cæsar fulgore oculorum tenuit intuentes, quod idem dicitur de Imp. Tiberio. Oculi aranea cordis pandant; ait enim Demosthenes: *Oculi sunt mortuorum indices.* C. A. 23. n. 1.

Quod in communitate sunt superiores, hoc in humana membra sunt oculi. 1. Quia vigilat pro toto corpore. 2. Quia alios intuentur, non seipsos. 3. Quia desunt mala totius corporis. 4. Quia quavis macula in illis, uti parva, promagis reputatur. Biseron. 34. n. 32. & sequ.

5. Quia semper debent sursum tendere intus. B. Ser. 48. n. 15. Et Serm. 49. n. 4. Oculi significant intentionem, qui est actus dans primariam bonitatem operi: *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* Eccl. C. in Cant. 1. n. 14.

Sunt Symbola inchoationum virtutum fidelitatis, spei, & caritatis, per fidem enim cella cognoscimus, & intuentur; per spem, quod speramus, hoc oculo aspicimus, & totam fiduciam in eo colloquimus. Per caritatem amamus, quod oculo suo intuentur, juxta illud: *Ubi oculus, ibi amor.* Eccl. C. in Cant. 4. v. 9.

91. Sunt porta per quam intrat hostis in animam.

Jeremias loquitur: *Defixæ sunt in terra porte ejus, perdidit, & contrivit vestes ejus:* Portæ mystice sunt oculi: in terram defiguntur cum terrenas delectationes quaerunt &c. S. puncti. 113. fol. 343.

Sancus Bernardus ad Eym: *Quid tuam mortem tam incerte intueris?* Eccl. C. Gen. 3. v. 6.

S. Aguilinus & S. Audomarus uterque erat cæcus, postquam a Deo miraculose visum receperunt, rogant iterum exoculari; quia statim experti sunt, quod mors ascendat per fenestras. Gregorius Nyssenus ait: *Sepe oculus multis mortibus intuenti auctum præbet, quia præbet adiutum per intuitum divitiarum, præbet adiutum per intuitum inimici, præbet adiutum per intuitum femine.* Quintilianus ait: *Oculi sunt tota nostra luxuria, hi nos in omnia vitia precipitant.* Parracha aliquem, qui oculos perdidit, solatur, jubetque gaudere, eo quod hostes infensissimos perdidisset, &c. D. 10. 38.

S. Petrus Abbas Clarevallensis, cum ex morbo unum oculum perdidisset, aiebat, oculum, quem perdidit, non timeo, sed quem relevavi. Sanch. 5. p. c. 10. fol. 619.

Quædam Domina rogans S. Thomam Cantuariensem propulchris oculis accessit ad eius sepulchrum, & ibi omnino excecata est, nec amplius nisi cum summa difficultate recuperavit visum. E. Lascivio.

Pachon in juventute aspicens æthiopsam, spicas in messe colligentem, ab hoc aspectuque ad septuagesimum annum terribiles tentationes patitur. E. Oculi n. 2.

92. Sunt primi duces ad malum.

Curiosus obtutus radix est adultærii, ait Christophorus de peccato David: visum sequitur cogitatio, cogitationem delectatio &c. ac tandem desperatio.

Sancus Bernardus ad Eym: *Quid tuam mortem tam incerte intueris?* Quod spectare libet, quod manducare non licet &c. Oculi sunt prima amoris vita, ait Lucasius: Plato, amoris principium, Dionysius, amoris duces, Phylosophi, sedes amoris, &c. S. puncti. 114. fol. 345.

Vidit mulier, quod esset bonum. Unde novat esse bonum? Oieker ait, oculus subinfert imaginationi consensum. S. puncti. 114. fol. 346.

S. Augustinus: *Non dicatis mihi, quod animam habeatis pudicum, si oculos habeatis impudicos.* S. puncti. 116. fol. 355. *Alipius propter unicum in ludis theatralibus obtutum depravatur.* S. puncti. 159. fol. 513.

Non abs te est querere, cur Dominus Deus peccatis hominum iratus maxime placeatur per lacrymas: cur non per ieiunia, cur non per flagella, quibus domatur caro? cur non per suspiria, quæ ex corde, principali hominis parte emergunt? ratio est, quia oculi sunt principium peccati, & si hi aliquando penitentiam agant, maxime speranda est emendatio. Ita loquitur Seneca: *Ingenti providentia posuit Deus in oculis visum, & fluxum, ut qui delictum committit videndo, panas evolant plorando.* Quocirca quisque faciat, quod monet Ezechiel: *Unusquisque oculos suos intuetur.* Et Christus Dominus: *Si oculus tuus scandalizaverit, erue eum.* Rationem reddit S. Bernardus: *Quod non videt oculus, cor non dolet.* C. in Thren. c. 3. v. 52.

Sancimonialis quedam oculos sibi effodit, & juveni amanti obtulit. S. Heluca Bavara ob vanitatem ornatus excæcitate puniitur, sed oculum recuperat. C. in Thren. ibid.

Quintilianus ait: *Oculi sunt tota nostra luxuria, hi nos in omnia quotidie vitia precipitant.* Mirantur, adstant, concupiscent. Eccl. D. 12. 77.

S. Job perigit fedus cum oculis, ut ne cogitarent quidem de Virgine. Inquirentes quid intelligatur per fedus? Intelliguntur indicia, ut indicetur hostes esse oculos, quia inducitur non fuisse, nisi cum hostibus. Quæres, cur oculi dicantur cogitare? Quia aspectus & cogitatio semper junguntur. Quæres cur dicitur de Virgine, cur non dicitur de femina? Quia est Virgo pudica sic, & non oritur scandalum datum, potest tamen ex quovis aspectu orti acceptum. Segs. Man. 12. Jul.

Eva quia intuetur fructum, David quia intuetur Bethsæbam, Dina quia intuetur alienigenas peccant, & miserabiliter cadunt &c. Sanch. 5. p. c. 10. fol. 618.

Negius oculo quid creatum est? Sicut Medici dispositionem corporis omnem ad oculis desumerunt: ita & animi habitus ex oculis desumendi sunt. Difficile est videre & non desiderare, sicut difficile est sclopetum in foco ignem concipere, & illum non intra propagare. Hinc rara sunt peccata, quæ non ab oculis originem

Exch. 1.

18.

Matth. 5.

S. Bern.

Ser. 1. de

scand.

ginem trahunt: recte Seleucus iussit adulteris oculos erui, ut primi sint ad peccatum, qui primi fuerunt ad culpam: ideo etiam Scriptura oculos reos agit omnium peccatorum, quæcunque sunt. P. r. part. disc. 15. n. 8. seq. Vide C. Gen. 27. v. r.

S. Jordanus Ordinis Prædicatorum Generalis cum ex continuo studio, & lectione librorum unum oculum perdidit, in Ecclesiam currit, campanam intonuit, qua fratres convocavit, & iussit Hymnum Ambrosianum decantari, eo quod unum oculum amisisset.

S. Ubalduus duos caecos illuminavit, tertio autem idem petenti dissuasit. Calend. perpet. 16. Maji.

Castissimus quidam in feminam curiosus oculos defigens, ejus forma continuo animum infestante, cum illa dein familiaritatem contrahit, ex optimo factus pessimus. Tanta etiam debita contraxit, ut cum non esset solvendo fuga se eriperet. J. 55.

S. Audomarus ex senio caecus oculorum lumen recepit, sed quia metuebat pericula oculorum, iterum excæcari petiit. N. 9. Sept. Matriona sapiens & sancta monuit confessoris etiam Religiosos, ut sibi ab aspectu, & colloquio feminarum caverent, quia illicites sunt oculi eorum: certa sum, aebat, non esse Virum, etiam gravem, cui, si fixe & reciproce eum per quadrante mentu intui fuero, non persuaserim, quidquid voluerit. C. Prov. 6. ver. 25.

Aures, seu Auditus.

93. Sani sensus utilissimus homini.

Vocatur ab Aristotele, aliisque Sensus discipulus, quia per aures addiscuntur scientiæ & artes: nemper visunt aut tactum doctus evasit, sed per auditum. Audiens sapiens sapientior erit.

Quid magis necessarium & salutare, quam salvia fides? hæc autem communicatur animæ per auditum: Fides ex auditu, auditus autem per verbum Dei. Hoc verbum autem Dei recipitur in corde per auditum: Quomodo audiens sine predicante: hoc sensu mediante barbæ & infideles gentes ad sanctam fidem, peccatores ad penitentiam conversi sunt. In auditu auris obedivi mihi.

Audita voce Angeli Beatissima Virgo, felicissima Dei Mater facta, concepit Verbum Divinum: Sed inde longe beatorum; quia eisdem semper amandi custodiam manebat eterna.

Præd. l. 4. in l. 2. p. 49.

Quæritur, si infernali inimico potestas foret, homines oculis, aut auribus privare, quid esset facturus? credo, quod non oculis ipsis, sed aures eriperet; quia per has majus damnum, quam per illos regno suo irrogari videt. Andelorus hæreticus rebellis in Gallia ex abscissis Præbiterorum auribus torquem ex collo gerebat. F. p. 3. l. 6. fol. 144. Tactari ut stragem hostium metirentur, cais cadaveribus aures abscindunt, & novem factos implet: F. p. 3. l. 10. f. 529. Hoc idem certe faceret diabolus si posset.

94. Custodienda contra malignos discursus.

Monet Sapiens: Sepi aures tuas spinis: sicut frugifer hortus muro, qui spinoso sepimento contra nociva animalia munitur, ita innocencia, & pietas cordis per aurium custodiam præservanda est.

Auditus periculosior sensus est, quam visus, quia latus patet: visu tantum percipiuntur presentia, auditu autem etiam absentia, quæ per discursus, sive bonæ sive malæ sint, in animam ejusque facultates ingrediuntur. Ponamus discursum esse lascivum: hic primam adfuerit, deinde ad intellectum, & memoriæ & denique ad voluntatem penetrat, eum in modum, quo lapillus in stagnum projectus circulum in aqua parit, & iste majorem ac majorem, donec circuli per totum stagnum sese extendant. Ita, ait S. Basiliius, Sermo lascivus in animam castam, velat in undam purissimam confusus, alias post alias amatorias cogitationes excitat, totamque animam voluptatis fluctibus agit.

Quod deterius est, nociva verba postliminio in memoriâ per vices recurunt, unde audiens similis fit animali, quod cibum de stomacho revocatur noviter ruminando masticat: Quando audit fit similis manducanti, ait S. Augustinus, cum audita in memoriâ revocari, si similis ruminanti.

95. Quibus discursibus maxime obstruende sint.

S. Antonius Paduanus tria auditus pericula detegit, cum audiuntur verba elationis, verba detractionis, verba adulationis. Hujusmodi verba pessimos esse in animo relinquunt, & prout loquitur Ven. Beda, auditum, qui anime esse porta, portam mortis efficiunt.

Qui detrahentibus aures præbent, aut illos

S. Basil. l. de Virg. S. Aug. l. de Trin. p. 141. S. Ant. l. 1. c. 7.

Odoratus.

97. Valde periculosus & paradoxus.

Vultures tam perfectio sunt odoratu, ut commisso in Gracia pralio a quinquentis milliaribus cadavera mortuorum advolarint. S. Thomas scribit, quod per quingenta millia passuum præsentant cadaveris putorem. VV. Art. Disc. Font. r. Ex. 28.

In Insulis quibusdam reperitur Æthiopes odoratu tam subtili præditi, ut ipsa etiam vestigia hominis exteri a vestigiis Æthiopsis faciat narium discernere possint. VV. art. disc. font. 41. ex. 13.

Nobilis Pedemontanus uxorem in flagitio deprehensam a cum adultero suspensum immurari jubet, ut illa fetore cadaveris pereat. Loh. T. 2. v. Luxuria 5. 4. n. 47.

Constantinus Copronymus non dulci rofarum, aut cinnamonum odore delectabatur, sed ferum foetidum, ac excrementorum graveolentia: ideo hominum, ac jumentorum foetidus se illinebat tanquam unguentis, gaudebatque confortio eorum, qui hircum olebant. Erat Imperatorum monstrum. Heum. fol. 108.

Hic ipse Imperator Copronymus equorum excrementa præ rosas amabat: ideo sacculum fæ reticulum, recentibus ejusmodi turpidis plenum, & collo gerebat, iteo didus, caballinus. VV. art. disc. font. 83. ex. 2.

Os, & lingua hominis.

98. Indican ex loquela, quid in animo delitecat.

Qui mundanis garricionibus aures aperiant, ad salutaria autem audenda pigri & tardi sunt, similes sunt Malcho, cui auris dextera amputata est in horro olivæ. Per dexteram autem intelligi potest auditio celestium, per sinistram auditio mandatorum: Caveat Christianus, ait Barradius, ne aures mittat dexteram, qua Deus auditur, sinistram vero servet, qua auditur mundus, diabolus & caro. Tales Malchi sunt Judices, qui viduas & pupillos non audiunt: Avari, qui clamorem pauperum non curant: Peccatores, qui ad pia monita non respiciunt: Evaridi, qui adulationibus cum gusta aures tribuunt.

Qui mundanis garricionibus aures aperiant, ad salutaria autem audenda pigri & tardi sunt, similes sunt Malcho, cui auris dextera amputata est in horro olivæ. Per dexteram autem intelligi potest auditio celestium, per sinistram auditio mandatorum: Caveat Christianus, ait Barradius, ne aures mittat dexteram, qua Deus auditur, sinistram vero servet, qua auditur mundus, diabolus & caro. Tales Malchi sunt Judices, qui viduas & pupillos non audiunt: Avari, qui clamorem pauperum non curant: Peccatores, qui ad pia monita non respiciunt: Evaridi, qui adulationibus cum gusta aures tribuunt.

Aristoteles docet: Aures magnæ, & utilitatem admodum esse sunt indices virtutis: nempe, qui ad omnes fabulas aures erigunt, & ad omnes garriciones extendunt, claudunt, & affectantes semper Nova, novæ suscipiunt, ait Drexelius.

Aristoteles docet: Aures magnæ, & utilitatem admodum esse sunt indices virtutis: nempe, qui ad omnes fabulas aures erigunt, & ad omnes garriciones extendunt, claudunt, & affectantes semper Nova, novæ suscipiunt, ait Drexelius.

Aristoteles docet: Aures magnæ, & utilitatem admodum esse sunt indices virtutis: nempe, qui ad omnes fabulas aures erigunt, & ad omnes garriciones extendunt, claudunt, & affectantes semper Nova, novæ suscipiunt, ait Drexelius.

Aristoteles docet: Aures magnæ, & utilitatem admodum esse sunt indices virtutis: nempe, qui ad omnes fabulas aures erigunt, & ad omnes garriciones extendunt, claudunt, & affectantes semper Nova, novæ suscipiunt, ait Drexelius.

Aristoteles docet: Aures magnæ, & utilitatem admodum esse sunt indices virtutis: nempe, qui ad omnes fabulas aures erigunt, & ad omnes garriciones extendunt, claudunt, & affectantes semper Nova, novæ suscipiunt, ait Drexelius.

Aristoteles docet: Aures magnæ, & utilitatem admodum esse sunt indices virtutis: nempe, qui ad omnes fabulas aures erigunt, & ad omnes garriciones extendunt, claudunt, & affectantes semper Nova, novæ suscipiunt, ait Drexelius.

S. Bern. l. 3. de cons.

Luc. 23. v. 25.

Gen. 3. grandia: Non moriemini.

Arifto. l. de an. mal.

Drexel. l. de Nices. l. 1. c. 9.

Præd. l. 1. in l. 1. c. 7.

Baron. ann. 776.

S. Amb. l. 13. c. 6.

S. Amb. l. 13. c. 6.

Tad. 12.

Dux Iephthe fugitivos Ephraimitas prohibet a transitu Jordanis: quo iudicio cognovit? ex loquela, si nimirum non possent proferre vocem Scioleth. Traun. lb. n. 5. Sicut ex pulvis desumitur, an bene procedat horologium; ita ex loquela desumitur an bene ordinatus sit animus. Debet autem animus tripliciter esse bene ordinatus, ad seipsum, ad proximum, ad Deum. Si audis aliquem prorumpere in verba audacia, adulatoria, ambitiosa & similia, animus non est bene ordinatus ad seipsum. Si audis alium eloqui verba duplicia, mordacia, maledica, animus non est bene ordinatus ad proximum. Si audis proferre verba blasphema, perjura, & haereticam olentia, animus non est bene ordinatus ad Deum. &c. Segn. *Manna 26. Junii n. 1. C. in Jac. 3. vers. 6.*

99. Est membrum, quo cautissime utendum.

Escl. 28. Verbis tuis facito sateram, monet Eccl. 1. Aug. celestius, quasi diceret, ait Augustinus. Ut ipsa verba velut ponderantes diligenter exponamus. B. Serm. 54. n. 29.

Jac. 3. Qui non offendit in verbo, hic perfectus est. Vir. Eccl. S. punct. 126. fol. 353.

S. Hieronymus monet: Diu ante considera, quid sit, & adhuc tacens provide, nequid dixisse poeniteat. &c. S. lb. fol. 354.

S. Bernardus: Verba tua bis ad linguam rationis veniant, antequam semel ad linguam. S. lb. fol. 354.

S. Chrysothomus & S. Thomas inquirunt: ex moderamine linguæ totum hominem moderari. Linguam nullus hominum domare potest. Eccl. S. punct. 126. fol. 353. Et M. conc. 19. aff. 1. n. 3.

Beatus Vir qui non est lapsus in linguam. Lapsus linguæ periculosior est, quam lapsus in pavimento ait S. Isidorus. Moyses propter verbum incautum terra promissa excluditur. M. conc. 35. aff. 2. n. 4. & 5. Tauner gall. cant. anno 4. conc. 6. n. 11.

Qui custodit os suum, custodit animam suam, qui autem inconsideratus est ad loquendum, sentiat mala.

Mulier ab ipsa nativitate muta rogavit S. Vincentium Ferrerium, ut sibi linguæ officium tribueret. Fecit id Sanctus, sed non ultra horam; si enim loquendum habuisset, ajebat, tanta fuisset linguæ tuæ mordacitas, ut vitam corporis & animæ perdidisses. E. *Lingua n. 8.*

Nazianzenus ait: Lingua quidem parva est, sed viribus omnia vincit. Et S. Bernardus: Lingua modicum est mem-

brum, sed, nisi caveas, magna mala. *Serm. de cultu ling. C. Jac. 3. v. 5.*

100. Lingua bona multa bona praestat.

Valerius rebellionem populi sua eloquentia compescit: Hegelias Philosophus sic mala vitæ repræsentabat, ut multi mortem oppeterent. Amphion sua oratione saxa ad muros Thebanos transiicitur: Orpheus & Arion homines stupidos instar ferarum in silvis viventes sua oratione ad vitam civilem pertraxerunt. Cicero Romanis persuasit, quæcumque voluit, Catilinam, Antonium, & alios tyrannidem ambientes urbe expulit. Idem fecit Demosthenes Athenis. Verum hos omnes superarunt Oratores Christiani, & Christus ipse, qui turbas sedebat, quo volebat, ita, ut dicerent Pharisei: *Nunquam sic locutus est homo.* Hinc Apostolis linguas igneas dedit, & præsertim S. Paulo, qui gentes totius orbis traxit ad Christi fidem. Ejus discipuli, & successores fuerunt S. Chrysothomus, S. Antonius Paduanus, S. Vincentius Ferrerius, S. Bernardus & alii. C. in Jac. 4. v. 5.

Lingua data est ad laudandum Deum: talis lingua fuit S. Antonii Paduani, ideo tringinta duobus annis post mortem incorrupta inventa est. Lingua S. Bonaventurae 160. annis post mortem integra reperta. Talis lingua fuit S. Pauli, S. Augustini, aliorumque Sanctorum, qui continuo laudant Deum. C. in Jac. 3. v. 8. Comparatur argento. C. Prov. 10. v. 20.

Memoranda hic etiam venit Lingua S. Joannis Nepomuceni. &c. Item lingua SS. Martyrum Africanorum, qui sine lingua abscissa nihilominus articulate locuti sunt. C. in Jac. 2. v. 8.

Lingua sapientium ornat scientiam; quia ostendit, & commendat scientiam, & eam audienti tribuit. C. in Prov. 35. v. 2.

101. Lingua mala multa mala causat.

Lingua vocatur *universitas iniquitatis*. Quomodo? si per universitatem intelligitur mundus universus, lingua est fons iniquitatis; quia nulla regio, nulla civitas, nulla platea, imo nulla domus est, quam maledica lingua non implet detractionibus, calumniis, litibus, tumultibus, bellis, &c. Lingua impetit Deum blasphemando, proximum calumniando, seipsum jaclando. 3. Lingua est aliohabendum, & congeries omnium vitiorum; ex-

Valerius Max. l. 6. c. 9.

lingua enim oritur adulatio, blasphemia, calumnia, detractio, excusatio peccati, gloriatio, haeresis, hypocrisis, irrisio, lamentatio, mendacium, nugæ, otiosa verba pernitium, querimoniarum, rixæ, susurratio, scandalum, taciturnitas noxia, vituperatio, zelus amarus. En! lingua *Universitas iniquitatis!* C. in Jac. 3. v. 6. Et Proverb. 21. v. 23.

In ore reposita est a Deo Creatore ex quatuor causis: 1. Ut sit interpretis animi, 2. ut serviat cibo, & comestioni. 3. Ut discernat saporem ciborum. 4. Ut in potu etiam adjuvet. Verum homo vitiosus his omnibus abutitur ad vitia, nempe ad mendocia, perjuriam, rixas, gulam, & crapulas. C. in Jac. 3. v. 6. & v. 12.

Cætera vitia certant atatis, & vitæ partem occupant, ut gula pueritiam, libido juventutem, ambitio virilem atatem: solum lingua vitium omnem atatem occupat, & in senio perdurat. C. in Jac. 3. v. 6.

Os impiorum redundat malis: Metaphora a fluxu exerecentibus ducta, qui aggeres superant, & agros vastant. In ore fluitorum cor eorum. An cor in ore? omnino respondet Hilarius; quia sine meditatione cordis omnia effluunt. S. punct. 116. fol. 352. Et M. conc. 19. aff. 1. n. 3.

Suffragia ad suam accusationem omnino tacuit, ne quid imprudens, aut impudens loquatur. M. conc. 35. aff. 2. n. 6.

Lingua juxta S. Bernardum, in discursibus otiosis est dissoluta, in propriis laudibus vana, proprii cordis impudica nuntiatrix, mordax in factis proximi, mendax in defensione sui ipsius. &c. M. conc. 35. aff. 2. n. 8.

Pisistratus, & Pericles Republicam Atheniensem sola eloquentia turbant, & tyrannidem exercent. Quid Eva lingua miserabilis? quid lingua serpentis nocivus? quid exitialis lingua Judæ proditoris? quid stolidi lingua Koboami vesanasque quæ sua savitia totum Israelis regnum a se, & Indæ, & templo, & Deo averit? Quid hodie bella inter reges Christianos cum innumerabilibus calamitatibus suscitavit? lingua pestifera & inquiete invidorum, qui suam quietem æstimant bellum commune, & sua luca putant damna aliena. O quot incendia, quot supra, quot furta, quot funera cumulat nocentissima lingua! C. in Jac. 3. v. 5. & v. 8.

Jac. 3.

nus ignis amoris vel Divini, vel impuri & carnalis. C. Jac. 3. v. 6.

Præsertim Religiosis lingua periculosa, & fere sola damnationis occasio esse potest. C. in Jac. 3. v. 8.

Animalia ferocissima per artem cicurata sunt: feroc animal est Elephas, & tamen teste Eliano aliquis ad numerum concentus Musici doctus est saltitare. Feroc animal est Tygris, & tamen aliqua edocita est manus sui magistri blando oculo lambere. Feroc animal est Leo, & tamen aliquis venatori insar cens venatici servit, lepores aliasque prædas apporavit. Feroc animal est aquila, & tamen aliqua edocita est infans in sublime aeris deportare, & iterum illam in terram deportare. Feroc animal est Serpens, & tamen unus adeo cicuratus est, ut puero aliqui ad obsequia esset, cumque puer quendam in latrones incidisset, Serpens illum defendit, & in vivis conservavit. &c. Verum scio animal tam feroc, quod nulla arte cicurari valet. Quid illud? Lingua; dicit enim S. Jacobus: *Omnis natura bestiarum & volucrum & serpentum, & ceterorum domatur, & domita sunt a natura humana, linguam autem nullus hominum domare potest.* Eccl. D. 10. 61.

Linguam S. Bernardus, a lingendo, vel ligando deducit; quia lingit adulando, mordet detrahendo, occidit mentiendo &c. C. Jac. 3. v. 5.

102. Quomodo prudenter usurpanda.

Pone Dominus custodiam ori meo: Sicut custodes portarum, qui merces evehi, vel invehi non sinunt nisi examinatas. S. punct. 126. fol. 353.

Verbis tuis facito sateram: ubi Ambrosius: ut sit gravitas in sensu, in Sermo pondus, in verbis modus. S. punct. 126. fol. 354.

Rex Angliæ ex tribus filiis unumquemque rogabat, quid data optione a Deo postularet. Primus petit fortitudinem, ut omnes superaret. Alter pulchritudinem, ut omnibus placeret. Tertius colulum gruis, ut non nisi bene discussa verba depromeret. Et hunc regno præfecit. E. *Logii n. 5.*

Lingua cum dentibus primam facie masticationem cibi, quod data optione a Deo postularet. Primus petit fortitudinem, ut omnes superaret. Alter pulchritudinem, ut omnibus placeret. Tertius colulum gruis, ut non nisi bene discussa verba depromeret. Et hunc regno præfecit. E. *Logii n. 5.*

Lingua cum dentibus primam facie masticationem cibi, quod data optione a Deo postularet. Primus petit fortitudinem, ut omnes superaret. Alter pulchritudinem, ut omnibus placeret. Tertius colulum gruis, ut non nisi bene discussa verba depromeret. Et hunc regno præfecit. E. *Logii n. 5.*

Jac. 3.

au-

audiens facile recipiat. In hunc finem praprimis a Spiritu Sancto dirigi debet, hinc Festo Pentecostali domum eloquentia Apostolis per linguas datum est. C. Act. 2. v. 3.

Lingua mortificanda est per silentium. S. Basilus de se ipso testatur, quod Eustachium hereticum, a quo fuit graviter offensus magis per silentium, quam contradictionem confutavit. Tam gratum fuit Deo silentium Radulphi, ut ejus voce incendium extinxerit; fuit is ob continuum silentium cognominatus Silens; per sedem enim annos nullum verbum protulit; cumque incendium in Monasterio oriretur, quod nulla vi restinguere poterat, Radulphus silentium solvens confiderenter edixit: *Incendi! conquisce flamma!* & ignis continuo stetit, sicut Sol ad imperium Josue. C. in Jac. 3. v. 6.

VITA HOMINIS.

103. Quantum amatur ab homine.

Hæmorrhøissa per duodecim annos omnes facultates expendit, multa paterit a medicis. S. Augustinus ait: Multi ligari se volunt, & fecari, datur pro incerta salute certum dolorem, & magnam mercedem. S. punct. 127. fol. 395. Naaman Syrus magnum iter suscepit, ut sanetur. lb. Seneca ait: una est catena, hæc catena non solum juvenes, sed & senes contrahunt. S. punct. 127. fol. 395.

Temporalis vita magis amatur, quam æterna, quia pro illa major adhibetur sollicitudo, quam pro ista. B. Sermon. 24. §. 3. S. punct. 127.

Abraham ne occidatur rogat uxorem, ut se forem suam esse dicat: David, ut mortem fugiat, apud Regem Achis stultum se simulat. D. 10. 19.

Vidi aliquando tabulam calcographi cam, in qua Mors gigantea proceritate, cum sua falce contra universum genus humanum pugnavat: resistebant ei Reges cum suis sceptris, Milites cum gladiis, Rustici cum baculis, & palis. Fuit prælium aspectu terribile, sed veritati conforme: omnes hominum status pugnant contra mortem pro vita! Magni principes quam exquisita remedia, pharmaca, & medicos conquirunt. Constantinus Imperator sananda lepra, qua fere contabuit, balneum ex sanguine infantum sibi parari precepit: & vero crudeliter effectum datus fuit, nisi Imperator in omnibus SS. Apo-

stolis Petro & Paulo de meliori, videlicet Baptismi lavacro fuisset admonitus. Ludovicus XL. Rex Galliarum inconsolabiliter lamentabatur, cum mortem sibi imminere vidit: Archiatro suo Jacobo Cotterio in singulos menses decem coronatorum millia pro salario constituit, ut ejus industriam acueret. Sanctorum Reliquias, quas sibi profuturas putabat, magno numero afferri iussit, denique S. Franciscum de Paula ex Calabria Parisios evocavit, rogans, ut sibi vitæ inducias a Deo impetraret. F. p. 3. l. 6. in vita Lud. XL. ad finem. Quis unquam tanta cum industria pro vita æterna laboravit?

104. Est perpetua militia contra passionem animi.

Cassianus ait: *Gladius crucis semper evaginatus tenendus est*, cum mundus semper sese offerat cum suis delectationibus: ideo Apostolis dictum est: *Qui non habet gladium, emat.* Eccl. S. punct. 108. fol. 317.

Senex illepius cum jam satis mortuum se credit, labitur in peccatum carnis. Alius in agone exclamavit ad feminam: recede a me mulier, adhuc igniculus vivit, paleam tolle. S. lb. fol. 318.

Qui certat in agone non coronabitur, nisi legitime certaverit. En corona promittitur certanti, quia vera sanctitas consistit in hoc certamine contra passiones. Legitime autem & continuo per totam vitam certare &c. Segn. Manna 23. Febr.

Si militia est vita hominis super terram, 104. 70 plane varæ consequentia sequuntur ex hoc principio. Nam sequitur 1. quod vita sit tempus continui laboris, non quietis. Sequitur 2. quod vita sit tempus meriti, non præmii. Sequitur 3. quod vita sit tempus obediendi, non sui vivendi arbitrio. Sequitur 4. quod vita sit tempus summi periculi. Sequitur quinto, quod vita sit tempus probationis, non præsumptionis. &c. Segn. Manna 2. Septembr.

Rex David conqueritur: *Conculcaverunt pedes mei inimici mei tota die, quoniam multi bellantes adversum me.* Quinam sunt isti bellantes? sunt hostis noster acerrimus, Vetus homo, ejus milites & satellites sunt passiones, cupiditates, & pravus affectus, contra quos continuo pugandum. Non alienus querendus est, extra nos, qui vincatur, ait S. Laurentius Instimianus, intra nos armatus est hostis, videlicet prava cupiditas. S. punct. 108.

105. Est

103. Est brevis, fluxa, & fragilis.

Sanctus Ambrosius ait: *Hodie vides adolescentem validum florentem gratia, specie, suavi colore: crastina die tibi facies, & ore mutatus occurret.* S. punct. 126. fol. 393.

Sanctus Hieronymus: qui dudum infans, subito puer, qui puer, subito juvenis, & ante se senem intelligit, quam fe non juvenem esse miretur. Hinc Nazianzenus: a tumultu tumultum peto, quasi diceret: *De utero transiatus ad unum.* S. punct. 126. fol. 393.

Dies mei velociores cursore: Nam cursor interdum quiescit, non vero dies. S. lb. fol. 393.

Vita comparatur pictura, navigio, tellis ananeam, planta, fluvio labenti &c. M. conc. 39. ass. 1. n. 18.

Nullus patrum ad millesimum annum pertigit, ut significetur vitam etiam longissimam ne quidem punctum esse, quia mille anni ante oculos Dei velut dies hesternæ. C. Gen. fol. 101. col. 2.

Hebraica vox: *Metin*, cum puncto significat vitam, sine puncto significat mortem: Vita, & mors unico puncto differunt. S. punct. 126. fol. 390. Et B. Sermon. 6. n. 24. 15. &c.

In imagine pertransit homo. ubi Cardinalis Hugo: *Ad modum imaginis, que videtur in speculo & statim disparet.* B. Sermon. 7. n. 18.

Vita humana a S. Jobo vocatur folium arboris, quod a vento excutitur. A S. David fumus: a S. Jacobo vapor. A S. Chrysothomo cursus: a Sancto Dorotheo iter plenum periculis: a S. Basilio comedia. B. Sermon. 15. n. 10. 18. Sermon. 17. n. 14. 15. S. punct. 126. f. 390. Paoletti Feria 4. Cinerum.

Sanctus Hieronymus narrat, quod Xerxes selevit, considerando, quod ex numero suo exercitu intra centum annos nullus sit amplius superfuturus. Et esto vivere centenis annis: quod sunt centeni anni cum æternitate collati: quod est obfeso respondit, se heri damnatum esse: mirantibus resposuit: quinquies milenos annos esse unam diem ad æternitatem. In eundem sensum sunt verba Dei ad Adamum, *in quacunque die comederis, morte morieris*, & tamen Adamus senuit ad 930. annos: Nempè mille anni ante Deum ut dies unica. B. Sermon. 15. §. 2. & seq. Sermon. 17. n. 14. 15. Sermon. 19. n. 1. Sermon. 49. §. 5.

Olim mors pedibus inpedebat, hinc D. Clavi Spiculi. universi, Part. 1.

homines non moriebantur ante trecentos, aut quadringentos annos, nunc equitat, & cito venit. *Ecce! equus pallidus* Eccl. S. punct. 126. fol. 392.

Quotidie immutatur, & tamen immortales nos esse putamus, exclamant Hieronymus. S. punct. 126. fol. 392.

Vita hominis comparatur comedie: sic Augustus morturus adstantibus dixit: *Nunquid bene meam personam egi?* comparatur autem comedie tum propter brevitate, sic Galba ajebat, multos Imperatores magis gustasse, quam possedisse Imperium, tum propter varietatem rerum humanarum &c. D. 7. 22. C. Exod. 14. v. 25.

Patriarcha Jacob a Pharaone interrogatus de ætate respondit: *Dies peregrinationis mee centum triginta annorum sunt.* Tam brevis est vita, ut parum in ea commemorari iterum exire debeamus: *Quid aliud est vita, quam cursus ad mortem?* ait Aug. C. Gen. 47. v. 9. &c.

Cur auctor vitæ, vitam tam brevem esse voluit? nimirum ex variis, iisque momento rationibus, ut Novarius ait: 1. Ut terrena non diligamus. 2. Ut tribulationes generose feramus. 3. Ut citius liberemur ab adversitatibus. Adamo e paradiso ejici gratia fuit: si enim comedisset de ligno vitæ, & æternum vixisset, miserima hæc vita fuisset in sudore vultus, ait Abulegus. B. Sermon. 32. n. 19.

Circa flumen Hypanim, qui prope Thraciam in mare deliuit, oriuntur animalia, quæ una duntaxat die vivunt. Quædam herba mane crescut, vesperi arefcunt: Hic vitæ humanae est typos, etiam ad centenos annos productur! una dies est, si cum æternitate comparetur. *De mane ulgisse ad vesperem finis me.* Eccl. C. in Ila. 38. v. 12.

Si mille anni ante oculos Dei, sicut dies hesternæ quæ præterit, quam brevis erit vita hominis ante oculos Dei, etiam ad centenos & amplius annos productur. C. in 2. Petri c. 3. v. 8.

Offendit mihi Dominus Deus, & ecce uncinus pomorium. Sicut unctio decantatur poma, sic mors homines, & familiaris abripuit: vita enim humana recte comparatur pomis; quia sicut poma crescut, maturefcunt, carpuntur; ita & homines. 2. Poma matura, immatura decidunt, putrefcunt, verminant, vi aut baculo decutuntur; ita alii in infantia, alii in puericia, alii in senectute, morbis, bello, pugna, aut violente morte abripiuntur. Inter poma, paucissima ad maturitatem,

R